

Tidligintervensjon ved Glenne senter og utenlands

Et intervju med Svein Eikeseth av Jan Terje Kultorp

Svein Eikeseth jobber i dag som spesialpsykolog ved Glenne Senter i Habiliteringstjenesten i Vestfold. Glenne Senter yter spesialisthelsetjenester til autister og psykisk utviklingshemmede med alvorlige atferdsforstyrrelser. Glenne Senter gir autistiske barn opplæring etter tidligintervensjonsmetodikken som er utviklet ved klinikken til Løvaas ved University of California, Los Angeles (UCLA). Svein Eikeseth har vært sentral i oppbyggingen av denne kompetansen ved Glenne Senter ¹⁾.

Kan du kort fortelle om hvordan du kom i kontakt med Løvaas og tidligintervensjonsmetodikken?

Etter at jeg var ferdig med utdanningen ved Vernepleierhøgskolen i Oslo ville jeg ta ett års opphold i USA for å oppleve et annet kontinent kombinert med videre studier. I løpet av vernepleierutdanningen fattet jeg interesse for Løvaas og tidligintervensjonsarbeidet. Jeg søkte om et studieopphold på ett år ved klinikken til Løvaas og fikk det. Løvaas påvirket meg etterhvert til å fortsette med psykologistudier. Første del av studiene ble gjennomført ved UCLA. Etter innledende psykologistudier ved UCLA fortsatte studiene ved University of Kansas. Under oppholdet her på ca 2,5 år var jeg med på å starte klinikk for tidligintervensjon i Kansas i samarbeid med Løvaas, Donald Baer og Jim Sherman. Etter dette bar det tilbake til UCLA hvor jeg tok postdoktorat samtidig som jeg jobbet ved klinikken.

Høsten 1993 flyttet Svein hjem til Norge igjen og begynte på Glenne Senter. På bakgrunn av hans erfaringer fra USA ble det i løpet av vinteren 1994 dannet en egen gruppe ved Glenne Senter som jobbet med tidligintervensjon.

Hvilke erfaringer er gjort så langt i tidligintervensjonsarbeidet på Glenne?

Løvaas studier omhandler autister i alderen fra ca. 18 mnd til 4 år. Da det er relativt få autister i så ung alder som henvises til Glenne Senter har tidligintervensjon blitt gitt til autister i alderen 4-7 år. Autister i denne aldersgruppen er det tidligere ikke gjort systematiske studier av vedrørende langtids-effekt av behandlingen. Gjennom utvikling av formelt samarbeid med Løvaas foretas et replikasjonsstudium basert på denne aldersgruppen. Prosjektet er et samarbeid mellom Glenne Senter og psykologene Sigmund Eldevik og Erik Jahr fra Habiliteringstjenesten i Akershus og omhandler ialt 24 barn i alderen 4-7 år. De foreløpige resultatene viser at effekten av tidligintervensjon er kanskje like god som for barna i aldersgruppen under 4 år.

Disse foreløpige resultatene har blitt presentert ved 4 internasjonale konferanser (USA, Spania og England), og studiet har vakt stor interesse.

¹⁾ Tidligintervensjonsgruppa på Glenne består i tillegg til Svein Eiekeseth av: Jan Ole Almås, Alfred Steinvik, Åse S. Eriksen, Heidi Skorge Kristiansen, Bente Sigstad, Nina Vervik, Bodil Sjømæling og Silje Haugland.

Hvilke følger har disse foreløpige resultatene medført for tidligintervensjonsarbeidet?

Nå kommer henvisningene i tidligere alder som følge av øket oppmerksomhet. Dette har igjen gitt grunnlag for deltakelse i multisenter replikasjonsprosjekt til Løvaas studier for autister i alderen under 4 år. (Andre land som deltar i multisenter replikasjonsstudier er Island, Spania, Norge og USA). Dette startet formelt i 1995. Seks barn deltar per idag i dette og det foregår i samarbeid mellom Habiliteringstjenesten i Akershus ved Sigmund Eldevik, Erik Jahr og Glenne Senter.

Internasjonal virksomhet

Flere av fagpersonene i tidligintervensjonsgruppen ved Glenne Senter benyttes idag til veiledning i tidligintervensjon i utlandet. Mye tyder på at tidligintervensjonsmetodikken er på fremmarsj internasjonalt.

Hva er bakgrunnen for denne økende interessen for tidligintervensjon internasjonalt?

Det er flere grunner til dette, men en viktig faktor vil jeg spesielt nevne. Catherine Maurice, mor til autistiske tvillinger, skrev i sin bok «Let me hear your voice: A familys` triumph over autism» (New York: Knopf) om sine erfaringer med tidligintervensjon. Boken kom ut i USA i 1993. Her tok hun opp situasjonen som mor og beskriver ulike opplevelser ved møtet med hjelpeapparat og fagfolk. Etter mye frem og tilbake kom hun i kontakt med Løvaas og fikk veiledning fra hans klinikk for å lære tidligintervensjon for behandling av sine barn. Dette ga meget gode resultater og barna fungerer idag «normalt». Boken er oversatt til mange språk og har gitt meget god PR for tidligintervensjon. Dette har ført til kraftig øking av interesse for tidligintervensjon i de land den har kommet ut. Man kan snakke om en eksplosjon når det gjelder interesse for denne behandlingsformen. Dette har medført at en rekke foreldre har henvendt seg til Løvaas for å motta opplæring i tidligintervensjon. Denne voldsomme interessen, eller kanskje man heller bør snakke om bevegelsen, er i kraft av foreldre som krever tidligintervensjonsmetodikk til sine autistiske barn. Dette er en viktig forskjell til situasjonen i Norge. Her er det i større grad en gruppe av fagfolk som fremmer denne type behandling. Foreldrene er forholdsvis passive i forhold til å kreve tidligintervensjonsmetodikk.

Dette kan bli svært spennende å følge videre hvis boken oversettes til norsk. Et annet aspekt med tanke på forholdene i Norge er medias generelt negative holdning til atferdsanalyse. Hvis foreldrene engasjeres på en tilsvarende måte for tidligintervensjon som foreldre i andre land har gjort, så vil også medias holdning etterhvert endres. Slik sett kan foreldrene spille en nøkkelrolle i form av å kunne påvirke medias holdning til atferdsanalyse samt kreve tidligintervensjonsbehandling. Hvis dette skjer også i Norge vil et kraftig behov for kompetanseøkning hos fagpersoner gjøres gjeldende.

PEACH

Svein forteller videre at henvendelsene har vært mange fra land som Italia, Sveits, Belgia, Frankrike, Malta, Israel og England. Det er imidlertid i England at interessen for tidligintervensjon har vært størst, og det er her fagpersoner fra Glenne er mest aktive i forhold til internasjonal virksomhet. I England finnes så godt som ingen tilbud til barn under 5 år med autisme. Når de er 5 år begynner de på spesialskoler for autister og mottar tradisjonelt spesialpedagogisk tilbud. Tidligintervensjon representerte således noe nytt, og det kunne vises til resultater av behandlingsformen.

Foreldrene som Svein har jobbet med har organisert seg i egen foreldregruppe; Parents for the Early intervention of Autism in Children (PEACH), som ble dannet formelt i april 96. Det begynte med 5-6 foreldrepar, idag er organisasjonen profesjonelt drevet og har ca 150 foreldrepar og fagfolk som medlemmer. De har arrangert en egen tidligintervensjonskonferanse med 550 deltakere, med blant andre Løvaas som foredragsholder.

Hvor mange barn mottar tidligintervensjon i England idag, og hvordan organiseres jobbingen?

Det er idag ca 200 familier som driver tidligintervensjon til sine barn med veiledere fra fagfolk fra miljøet rundt Løvaas i USA og tidligintervensjonsgruppa på Glenside i samarbeid med Erik Jahr og Sigmund Eldevik fra Habiliteringstjenesten i Akershus.

Foreldrene har team på 2-6 personer som er ansatt for å trene daglig med barna deres. Som regel er det moren til barnet som er drivkraften i jobbingen. Veiledning gis til hele teamet. Veiledningshyppigheten er dessverre lav, hver 3. - 6. måned, men det finnes etterhvert flere kompetente fagpersoner i England som fungerer som treningsledere.

Det er søkt om forskningsmidler i England til studier og oppfølging av disse ca 200 familiene for å se effekt av opplegget. Dette skiller seg litt ut fra andre land; at foreldrene er så sentrale i jobbingen, og veiledningen som gis er mer sporadisk.

Det at foreldrene ansetter team rundt barna deres betyr vel at det kun er barn i ressurssterke familier som kan få tidligintervensjonsbehandling?

Ja det stemmer, slik har det vært. Dette er dyrt da foreldrene må stå for hele finansieringen av tilbudet. Dette har ført til at ialt 15-20 familier har gått til saksøking av kommunene fordi foreldrene må betale hele tilbudet selv. De ønsker at kommunene skal betale behandlingen. I flere av disse rettsakene har jeg vært innkalt som ekspertvitne av familienes advokater. I alle sakene har familiene vunnet mot kommunene, noe som har medført at det idag ofte inngås forlik mellom kommunen og familien i spørsmål om betaling av tilbudet. De første rettsakene ble avgjort våren 1997, og det forventes å gi store endringer med tiden. Disse rettsakene har vært kun i forhold til autister under 4 år, da det er barn i denne aldersgruppen det kan vises til forskningsresultater i. Det er av den grunn knyttet ekstra stor oppmerksomhet til de endelige funn som gjøres i forhold til autister i aldersgruppen 4-7 år. Da de foreløpige resultatene som er presentert for denne gruppen ser lovende ut, har dette medført at foreldre til autister også innen denne aldersgruppen har saksøkt kommunene. Dette er så nylig at disse rettsakene ikke er avgjort ennå.

Har denne økende oppmerksomheten for tidligintervensjon de siste par årene påvirket fagmiljøet i England?

Ja så absolutt! Atferdsanalysen har fått en voldsom, nærmest eksplosiv spredning de siste få årene. En person fra PEACH er for tiden hos Løvaas og får opplæring for å starte opp replikasjonsentra i England. Flere universiteter i England er interessert i å sette i stand replikasjonsentra. Dette innebærer at fagfolk utdannes til ferdigheter i tidligintervensjon, som igjen etterhvert kan prege tilbudene til autister. I oppbyggingen av disse sentra vil atferdsanalytikere i England være sentrale, og det vil være naturlig med en kontakt også fra det norske tidligintervensjons miljøet i England. Det er idag kontakt mellom Simon Baron-Cohen, Universitetet i Cambridge, Judith Gould, autismeforeningen (NAS), Bob Remington, Universitetet i Southampton, og det norske fagmiljøet.